

Aanvaardend kerk-zijn

Nieuwe Kerk Ede, 29 oktober 2023 17 uur
Gelezen: Exodus 32:7-14 & Romeinen 14:1-12

Geliefde gemeente van de Heer Jezus Christus,

Stel je voor dat de heilige apostel Paulus naar Ede zou komen. Hij stuurt een brief aan de christenen in Ede om zichzelf te introduceren, en om steun te vragen voor een plan dat hij heeft. Hij wil alle christenen in Ede daarbij betrekken en ontmoeten. Waar moet hij die brief dan laten bezorgen?

Het is raar. Ik denk dat in zowat alle kerken, gemeenten, en christelijke groepen in Ede er wel bij tijd en wijle voorgelezen wordt uit de brieven van Paulus, en dat overal zijn woorden op de één of andere manier wel overdacht zullen worden.

Maar ik denk tegelijk dat het zelfs Paulus en zijn organisatie, met al hun overtuigingskracht en organisatorisch vernuft nog niet zou lukken, om alle soorten christenen in en rond Ede in de Reehorst (of zo) bij elkaar te krijgen om hen daar gezamenlijk toe te kunnen spreken. Denken jullie, denkt u van wel? En komen ze dan allemaal, ja wij hier wel. We zijn niet zo moeilijk, of in ieder geval nieuwsgierig genoeg. Hoewel, als het nu toch veel oud-gereformeerder of pinksterachtiger zou toegaan dan je had verwacht, dan moet je toch een drempeltje over, nietwaar?

Maar hier aan het eind van de straat, de Tabernakel, en al de Hervormde wijkgemeenten van ons, en de PGE met haar twee vierplekken, en de Luthersen, en de Nederlands Gereformeerden en de evangelischen van dit dorp, maar ook de Petra-kerk en de diverse oud-gereformeerden en de Hersteld Hervormden en de paar Rooms-katholieken die er nog zijn, en wat er allemaal nog meer is? Zouden ze allemaal komen?

Stel je het voor. Honderd procent zeker dat Paulus de heilige apostel himself komt, hè. Daar hoeft geen twijfel over te bestaan. Want hij heeft zijn brief met een hoogstpersoonlijk handtekening, wat hem betreft dan maar bij al die gemeenschappen die zichzelf maar enigzins serieus christelijk

presenteren, laten bezorgen, met een uitnodiging om samen te komen, om met hem te overleggen. Maar hij wil niet alleen overleggen, hij wil ook samen God loven, samen de knieën buigen, samen Gods beloften en geboden overdenken en samen Avondmaal vieren.

Oei! Dat samen overleggen, okay, en die geboden en beloften van God overdenken en de knieën buigen, okay, dat zou misschien nog gaan, als je zeker weet dat Paulus zelf de enige spreker en voorganger in het gebed is. Dan loop je niet veel risico toch?

Maar samen God loven, even adem halen, met welke muziek en liederen en vormen dan, en welk tempo? En samen Avondmaal vieren, op basis van welke pastorale theologie dan en op welke manier dan? En met welke kleding, en op welke dag, en onder welke omstandigheden, en wat is dan de gezamenlijke belijdenis, en hoe waarachtig is dat dan bij iedereen, en hoe vrij is het dan om te zijn wie je bent? Allemaal vragen van links en van rechts.

Maar stel je nou voor, dat het wel zou kunnen? Dat, als de Heilige Paulus Missie- en Zendingsbeweging met de apostel zelf als hoofdspreker hier in Ede zou neer strijken, dat dan iedereen, heel christelijk Ede, aan die meerdaagse conferentie zou meedoen, en zich door de apostel zelf op sleeptouw zou laten nemen, om niet alleen naar hem te luisteren, maar ook naar elkaar, in workshops en deelprogramma's en daardoor vooral de stem van Christus zou vernemen en het werk van de Heilige Geest zou ervaren. Waarom kan dat dan niet zonder de aanwezigheid van Paulus? Waarom trekken al die kerken en kerkjes in Ede, in Nederland, in de wereld zo vreselijk gescheiden naast elkaar op, of sterker nog: soms ook weer groepjes binnen één lokale gemeenschap.

Laat duidelijk zijn: Paulus zet in de Romeinenbrief de tentpinnen van de overkoepelende kerktent veel wijder uit dan ze daar in Rome voor mogelijk hielden, wijder ook dan wij het vaak in het Nederland van nu voor mogelijk houden. We zijn eerder vertrouwd geraakt met de repeterende breuk, dan met

heelmakende verzoening, en als daar al iets van gaande is, vereniging, eindigt het vaak alsnog met naast die vereniging weer een breuk op een ander punt.

Zeker, ook in de Romeinenbrief is de kerk niet grenzeloos.

De schriftlezing uit het bijbelboek Exodus, die vanmiddag werd voor gelezen, spreekt boekdelen. Het is de lezing uit het Oude Testament die in het leesrooster op de zondag dat ook Romeinen 14 zou klinken afgelopen zomer, daaraan gekoppeld was. Het volk van God, net bevrijd uit Egypte, is binnen *no time* grensoverschrijdend aan de gang gegaan, met een gouden stierkalf als symbool van goddelijke kracht om de goddelijke krachten in het universum zo te bezweren dat ze hen gunstig gestemd zullen zijn. Alle perken te buiten. Ze noemen dat dan wel HERE en God, maar het heeft er niks meer mee te maken, behalve dat het lijkt op eredienst en geloof in God, maar het is feitelijk het bevredigen van eigen religieuze behoeften.

Maar ja, de gids die tenminste nog koers wist te houden, hoewel ook niet altijd, Mozes: die lijkt van de aardbodem te zijn verdwenen. En dan? God, de ware God, is razend. Mozes moet als een middelaar tussen beide komen, om HEM er van te weerhouden er definitief een streep onder te zetten. Dan maar een mislukking in de woestijn. Niet alles kan, niet alles mag, niet alles past in de ruimte van de kerk. Gij zult geen andere goden hebben, geen beeld van God maken naar eigen makelij en dat gaan dienen.

In de Romeinenbrief wordt er aan het eind ook best een grens gemarkeerd. Dat is als Paulus allerlei concrete mensen bij name noemt en groet. In Romeinen 16:17-8 kun je dan lezen: "Ik spoor jullie aan, broeders en zusters, op te passen voor degenen die tweedracht zaaien en anderen in de weg staan, en die daarmee ingaan tegen alles wat jullie hebben geleerd. Ga hen uit de weg, want zulke mensen dienen niet Christus, onze Heer, maar alleen hun eigen lusten, en door fraaie en welluidende woorden misleiden zij argeloze mensen".

Dat kan dus, links en rechts in de kerk: fraaie en welluidende, zeer ernstige of zeer opgewekte of zeer diepzinnige teksten,

maar ondertussen is het gericht op de bevrediging van eigen religieuze behoeften, op het onderhouden van eigen oude en vertrouwde vormen en tradities of op het volgen van eigen voorkeuren, zwaar of licht, maar zeker niet het Evangelie.

Wij hoorden vanmiddag een passage uit Romeinen 14 waarin de apostel onze diverse persoonlijke overtuigingen op tal van punten bindt aan onze verbondenheid met de Heer. Het gaat niet aan neer te kijken op een ander met een andere overtuiging, noch die ander te veroordelen. Het oordeel is aan God. Iedere gelovige heeft een eigen lijn met God en moet zich voor haar of zijn overtuigingen verantwoorden voor God en uiteindelijk niemand anders.

Dat hoofdstuk 14 begint in vers 1 met deze woorden:

“aanvaard mensen in de kerk met een zwak geloof zonder hun opvatting te bestrijden”. Zonder hun opvatting, hun overtuiging te bestrijden. Paulus maakt wel een onderscheid tussen zogeheten ‘sterken’ en ‘zwakken’ in het geloof. Daar kom ik zo nog op. Maar hij heeft laten zien in zijn brief, dat niemand op basis van eigenschappen, daden, of prestaties onder het oordeel van God uit komt. Een oordeel, dat ook gaat over de ego-gedreven kant aan ons leven. Hij schetst een mensbeeld, waarin iedereen, welke culturele, godsdienstige, of etnische achtergrond je ook hebt, daar wel mee behept is.

Dat ego-gedrevene kan zelfs verheven godsdienstige vormen aannemen: alles in het teken van jouw geluk hier en in het hiernamaals. Paulus noemt dat ‘zonde’ en ‘op vlees vertrouwen’. Hij heeft geschetst dat wij allen, niemand uitgezonderd, of je nu al een geschiedenis hebt in het verbond met God, of dat je er nog maar kort van gehoord hebt, de genade en de barmhartigheid van God nodig hebt. Dat het vandaaruit aankomt op verbondenheid met God via Jezus en de Heilige Geest, en dat geen wet, geen voorgegeven regels of patronen leidend zijn voor het goede leven, maar alleen jouw verbondenheid met Christus. Dat geeft een enorme vrijheid, de christelijke vrijheid. Die weliswaar meteen uit komt in een

vrijwillige leven door de liefde, als de vervulling van de wet, maar vanuit die christelijke vrijheid.

Maar wat blijkt? Niet iedereen in de kerk vindt dit een comfortabele conclusie. Apostel of niet, het roept tegenspraak op. Ja zeker, we starten allemaal bij Gods genade, en barmhartigheid, maar die regels waren er toch niet voor niets? Zou het niet van belang zijn er het nodige van te handhaven, anders zwemmen de gewone gelovigen maar een beetje in het rond, hoe ze het christelijke leven dienen in te richten.

Met name christenen met een Joodse achtergrond in de huisgemeenten te Rome lijken huiverig te zijn voor het vrije veld. Ze vinden het allemaal veel te vrij wat Paulus – toch ook een Jood en wel met een strenge orthodoxe farizeese scholing achter de rug – op dit gebied de gemeentes voorhoudt. En ja, sommige gelovigen in de kerk met een niet-Joodse achtergrond beginnen zich ook wel wat te ergeren aan dat gemiesemouw over al die achterhaalde tradities en regels. Zeker, zij willen in het nieuwe leven gaan staan, dat door Christus hun deel is, dus allerlei onmatigheden afzweren, en strijd en twist afzweren, en in de liefde gaan staan, in dienst van hun nieuwe Heer Jezus, maar dan moeten er niet weer medegelovigen allerlei extra lakmoesproeven gaan invoeren waaruit zou moeten blijken of je wel of niet hoort bij de ware gelovigen.

Paulus geeft deze laatsten gelijk. Maar zegt hij: aanvaard tegelijk die ander.

Dat lijkt dan op het eerste gezicht wel wat op onze verdraagzaamheid van vandaag, nietwaar, tolerantie, respect. Zo van: ieder op haar of zijn eigen manier. We zijn het er wel niet mee eens, met die ander, maar we dulden het. Immers, niemand kan een claim leggen op de laatste waarheid. En vervolgens heb je het er maar niet meer over. Onderwerp taboe.

Maar dat is niet wat Paulus hier bedoelt. In Hoofdstuk 15:7 komt opnieuw dat woord 'aanvaarden' naar voren. Daar zegt hij: "Aanvaard elkaar ter ere van God, zoals Christus u heeft aanvaard".

Dat woort 'aanvaarden' betekent in het Grieks eigenlijk zoiets als 'tot je nemen', zoals je voedsel tot je neemt. Het is iemand opnemen in jouw gemeenschap, welkom heten aan jouw tafel. Dan moet je het oude gemeenschapsleven van de vroegste kerk daar wel even bij betrekken. Het samenkomen, wekelijks, in ieder geval op zondag, voor of na het werken, of zelfs dagelijks in huisgemeenten, daar werd ook altijd wel de maaltijd samen gebruikt en daarin was dan altijd een moment van wat wij het Avondmaal zouden noemen. Stilstaan bij het offer van Jezus, en het uitspreken van de herinneringswoorden.

Nu kun je op tal van zaken verschillende opvattingen hebben, en er is voldoende brandstof om tegenstellingen als maar uit te vergroten, maar – zo is de boodschap van Paulus – in de kerk beginnen we met in te sluiten en niet uit te sluiten. En dat doen we niet omdat nu eenmaal niemand de waarheid in pacht heeft, maar dat doen we, aldus Paulus, omdat we allemaal hebben te beseffen, dat we aanvaard zijn door Christus, dat we door Hem welkom worden geheten aan zijn tafel, niet aan de onze, maar aan de zijne.

En dat niet op grond van onze voortreffelijkheid of ons gelijk of iets dergelijks, maar juist *ondanks* onze ego-gedrevenheid. Dus dat houdt ons scherp, zwak en sterk in het geloof, ons allemaal. Besef, we staan bij God allemaal op nul en onze lege handen worden bij God alleen gevuld door zijn genade en barmhartigheid.

Dus ja, wie ben jij dan om een beetje minzaam op medechristenen neer te kijken of zelfs tot het oordelen over te gaan? Over welke regels, opvattingen en visies het ook gaat: blijf met elkaar in gesprek, zorg dat het veilig genoeg is om overtuigingen en opvattingen te kunnen delen, zonder die te willen bestijden, maar blijf elkaar in ieder geval vasthouden als broeders en zusters: elkaar welkom heten aan de tafel van de Heer. Want zolang er serieus werk wordt gemaakt in al die verschillendheid, met de band aan de Heer, ga ik er vanuit, zegt Paulus, dat hetzij wij leven, hetzij wij sterven, wij dat doen als

eigendom van de Heer en ook met de intentie om dat te doen in verbondenheid met de Heer.

Het gaat om het Koninkrijk van God, en – ik citeer nu vers 17 van Romeinen 14: het Koninkrijk van God is geen zaak van godsdienstige voorschriften of liturgische vormen of wat dies meer zij, maar van gerechtigheid, vrede en vreugde door de Heilige Geest.

Betekent dit nu: ga in vrijheid nu maar je gang maar in de kerk. Haal alles overhoop? Nee, want Paulus roept in Romeinen 15 tegelijk ook op om rekening met elkaar te houden. Je kunt ook een ijveraar in de christelijke vrijheid worden, zo van: dit en dat moet kunnen. Dus moet het ook zo snel mogelijk gebeuren. Maar niet alles wat geoorloofd is is nuttig, kan Paulus ook schrijven Je kunt soms meer stuk maken dan opbouwen.

Hij sluit zichzelf daarbij in, als hij zegt (Romeinen 15:1): “wij de sterken, moeten de zwakken in hun kwetsbaarheid (ze zijn namelijk nogal makkelijk van streek, als hun bolwerk van tradities en regels wordt aangetast, of veinzen dat) helpen en niet ons eigen belang dienen”. Dat is best een beetje ingewikkeld, want betekent dit nu, dat de agenda van de zogeheten ‘zwakken’ altijd het tempo bepaalt in de verdere ontwikkeling van een verantwoorde christelijke ethiek, van devkerk of van de plaatselijke gemeente?

Ja en nee. Ja, want wij willen rekening houden met elkaars gevoeligheden. Maar ook nee, want wij blijven aandringen op onderlinge aanvaarding, wij blijven met elkaar in gesprek, bieden elkaar de veiligheid om dat te kunnen, of lopen daar ook niet voor weg. We bevriezen het niet, we brengen het niet tot stilstand. En dat begint met openheid en zorgvuldigheid ten aanzien van de ander. Dat je dus niet neerbuigend praat over een andere denominatie, hoezeer je ook vindt dat ze misschien iets niet goed doen of goed zien.

Dat begint met een permanente uitnodiging die van ons uit gaat: okay wij verschillen, maar wat is er dat ons bindt? Paulus roept in hoofdstuk 15 dan ook de volharding en de hoop in, en het blijven praten bij een open bijbel. Hij gelooft dat het dan

moet komen tot een eendrachtig en eenstemmig lof brengen aan de God en Vader van onze Heer Jezus Christus (15:6), en wel ondanks de verschillende overtuigingen die naast elkaar in de kerk kunnen bestaan. Is dat te idealistisch? Misschien wel, maar in ieder geval is het een belofte en een opdracht.

Het is toch raar, dat we allemaal in onze eigen kerken en kerkjes het gezellig, of bijbelgetrouw, of eigentijds, of rechtzinnig dan wel bevindelijk gereformeerd willen houden of welke specialiteit je ook maar zou willen kiezen, of dat we gewoon cultureel te veel van elkaar verschillen, dat we daardoor voor een groot gedeelte langs elkaar heen leven en dat ook zo laten, terwijl we wel degelijk dezelfde woorden van Paulus tot ons nemen. Paulus zegt niet: accepteer dat nu maar (en leef vervolgens stijf langs elkaar heen), maar hij zegt: accepteer elkaar (en zoek dus elkaar op)!

Laten we daar met regelmaat nog eens over nadenken: wat is nu eigenlijk kerkscheidend, zeker ook in deze tijd, waarbij de kerk en het geloof in ons deel van de wereld zwaar onder druk staan, niet door vervolging, integendeel, juist door de vrijheid die mensen ervaren om het te laten voor wat het is. Wat is nu eigenlijk zó belangrijk dat we daar avondmaalstafels of eucharistievierigen voor gesloten zouden moeten houden voor andere christenen? En wat zijn overtuigingen, vormgegeven in een plaatselijk kerkelijk leven of uitgewerkt in jouw of mijn persoonlijk leven, die in de éne kerk gewoon niet naast elkaar zouden kunnen bestaan, om elkaar daarmee juist te bevragen, scherp te houden en te inspireren?

Hoe dan ook laten we elkaar in de gemeente, maar ook in onze dorpen en steden, als diverse christenen blijven opzoeken en blijven spreken, over het Evangelie en wat dat met ons doet, en over onze overtuigingen, onze opvattingen, zonder de ander te willen bestrijden. En over hoe die opvattingen wellicht ook juist door er over te blijven praten kunnen groeien. Aanvaard elkaar ter ere van God, zoals Christus u aanvaard heeft.

Amen

Zingen: Gezang 968:1 en 2 ('De ware kerk des Heren')